

Zavzetost za kulture kljub krizi

Novi letni zbornik slovenske manjšine na avstrijskem Štajerskem Signal prinaša tudi študijo primerjave med slovenskim in avstrijskim parlamentarizmom

BORIS JAUŠOVEC

Uredniki **Susanne Weitlaner**, predsednica Kulturnega društva sedmi člen za avstrijsko Štajersko, **Elisabeth Arlt**, nova poslovodkinja društva, in **Michael Petrowitsch**, prejšnji poslovodja sedaj pa svetovalec v društvu, so te dni znova dali na svetlo dosledno dvojezični letni zbornik slovenske manjšine na avstrijskem Štajerskem Signal. Letošnji Signal je znova izšel v nakladi 1500 izvodov, je pa še posebej obsežen, saj premore skoraj 400 strani.

V njem z avtorskimi teksti sodeluje 20 avtorjev iz Avstrije, Slovenije, Madžarske, Italije in Hrvaške, ki se lotevajo najrazličnejših tematik, popisanih v različnih zvrsteh, od zgodovinskih in političnih študij do portretov in reportaž.

Besedila v skupen projekt časopisa oziroma zbornika povezuje v prvi vrsti vprašanje medsosedskih odnosov med državami na tem območju, ki jim je nemalokrat ton in tempo diktirala težavna skupna zgodovina. Vendar si danes vse več ljudi želi, da bi vprašanja tukajšnjih manjšin in, jezikovne različnosti kljub kriznim razmeram, na katere na primer opozarja že omenjeni Petrowitsch v spremni besedi, reševali v duhu prijateljstva, čezmejnega sodelovanja oziroma, kot se modno večkrat reče, v duhu združene Evrope.

Tako Michael Petrowitsch med drugim opozarja, da sedaj, ko je "mednarodni kapital oslavljen, ni nič bolj sumljivo kot zavzetost za kulturo oziroma za kulture." Zanj so zato toliko bolj pomembna "vprašanja identitete in pripadnosti, povezanosti in tudi razdora." "Živeti tolerantno in solidarno ni dar, ki kar pade z neba, temveč je vsakodnevna naloga, ki jo mora človek izpolnjevati vsak dan," še piše Petrowitsch. **Eleonore Lappin** piše o prisilnih delavcih madžarsko-judovskega rodu v St. Anni am Aigen med

tretjim rajhom. **Marjan Toš** zgodovinsko tematiko nadaljuje s povojnim taboriščem v gradu Hrastovec. Izjemno zanimiva in izčrpna je primerjava **Alexandra Brenneisa** med slovenskim in avstrijskim parlamentom. V politični študiji mladi avtor ugotovi, da bi se v Avstriji, ki ima sicer neprimerno daljšo tradicijo parlamentarizma, lahko od Slovenije učili: "Čeravno je tako tu kot tam dovolj potencialov za izboljšanje (na drugem mestu avtor za Slovenijo, denimo, ugotavlja velik primanjkljaj pri zastopaniosti žensk v politiki op.p.), pa kaže, da se slovenska ustava mnogo razločneje opredeljuje za pluralizem. Ta pluralistična usmeritev slovenske demokracije je dobro vidna prav v urejanju parlamenta. S parlamentarno dvodomnostjo, volilnim sistemom, največjo transparentnostjo parlamentarizma, močnimi elementi neposredne demokracije in z učinkovito udeležbo manjšin pri oblikovanju volje, daje Slovenija deloma prav edinstvene poudarke, ki bi lahko delovali navdihujoče tudi na njene sosede. V Avstriji pa očitno in nasprotno še naprej ostajajo veliki pridržki pri razširitvi pravic manjšin - večina se manjšine, izgleda, prav pošteno boji."

O slovenski manjšini na Madžarskem pišeta v dveh ločenih tekstih **Ernest Ružič** in Marija Kozar-Mukič. Predstavljeni je Slovenski dom v Zagrebu, še posebej zanimiva sta predstavljena teksta o Reziji in Beneški Sloveniji. Napisale so jih **Luigia Negro**, **Bruna Dorbolo** in **Marina Cernetig**. Portret v slikah slavi petletnico Zbora Pavlove hiše, **Eva Maria Hois** piše še o oživitvi petja ob svetem Florijanu na južnem Štajerskem v Avstriji. Kaja Pogačar se je lotila urbanizacije čezmejnega prostora med Mariborom in Gradcem, scenarij za prihodnjo gosto naselitev na omenjenem področju pa je spisal **Franz Pretenthaler**. Mrtvaš-

Naslovnica zbornika

"Večina se manjšine, izgleda, prav pošteno boji"

ke pleše v istrskih cerkvah Hrastovlje in Beram opiše Elisabeth Arlt, Marjan Toš pa osemletno uspešno pot mariborske sinagoge. Slikarja Lojzeta Spacala je predstavila **Lara Štrumej**. O dveh tednih slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani nas seznanja **Monika Breuss**. **Željka Papič** in **Ernestine Scheucher** pa sta prispevali zapise o druženju slovenskih in avstrijskih učencev in dijakov čez mejo na Štajerskem. Kot zmeraj je na koncu dodan še pisani fotografski kolaž lanskega društvenega leta v Pavlovi hiši. Izid publikacije sta podprla Urad zveznega kanclerja in Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.